

05.03.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**05 Mart 2024
Salı**

05.03.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

05 Mart 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ATAMA KARARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atama Hakkında Karar (Karar: 2024/69)

YÖNETMELİKLER

— Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Kozmetik Ürünler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

— Glütensiz Gıda Ürünü Satış Yükümlülüğü Getirilmesine İlişkin Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 18/1/2024 Tarihli ve E: 2023/12, K: 2024/12 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 23/1/2024 Tarihli ve E: 2023/130, K: 2024/17 Sayılı Kararı

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 3. ve 12. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

“Et ve süt fiyatlarındaki artışların yemle ilgisi yok”

Yem unsurunun et ve süt fiyatlarının artışlarında etkili olduğu iddiasının son dönemde yaşanan yükselişle ilgisinin bulunmadığını ortaya çıktığını belirten TÜRKİYEM-BİR Başkanı lk Karakuş, hayvan envanterindeki düşüşe dikkat çekti. Karakuş, yemde fiyat artışının 2023’te genel enflasyonun çok altında, yüzde 35’te kaldığını söyledi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Türkiye yem sanayi sektörünün 2023 yılı enflasyonu yüzde 35’te kaldı. Son yıllarda hayvan materyali sayısının azaldığını ve fiyatların ciddi anlamda yükseldiğini kaydeden Türkiye Yem Sanayicileri Birliği (TÜRKİYEM-BİR) Başkanı lk Karakuş, 35 bin liralık hayvan materyalinin 120 bin liraya yüklediğini söyledi.

Daha önceleri yem fiyatının et ve süt fiyatları üzerinde etkili olduğu iddia edildiğini, ancak son dönemde yaşanan artışlarla bunun yemle ilgisinin olmadığını ortaya çıktığını aktardı. Karakuş, 2023 yılında sektörleri açısından talep düşüklüğüne bağlı olarak yem üretimlerindeki durgun seyir yem hammadde talebini de azalttığını bildirdi.

Hayvan materyalindeki eksikliğinden dolayı et krizinin yaşandığını bildiren Karakuş, “Son yıllarda hayvan kesiminin çok olduğunu, bunun da süt ve ette bir miktar açığa yol açtı. Hayvan açığından dolayı 30 ila 35 bin liralık hayvan materyali 120 bin liraya kadar yükseldi” dedi. Son dönemde hayvan yeminin fiyat artışlarıyla ilgisinin olmadığını ortaya çıktığına vurgu yapan Karakuş, yemde ertelenmiş fiyat artışlarının olmasına rağmen, fiyatlarda ciddi bir değişikliğin beklenmediğini dile getirdi.

Şu anda yem fabrikalarında stoklarının yüksek olduğunu bildiren Karakuş, "Üreticide mal var ama fiyatlar da geride. Hayvan varlığının da az olmasından dolayı düşük gidiyor. Kaba yemde ise kaliteli yem silajlık, kuru ot ve yoncada sorunu var" diye konuştu. Türkiye'nin 2023 yılı karma yem ihracatı yaklaşık 500 bin tona karşılık 279 milyon dolarlık ihracat yapıldı. Bir önceki yıla göre yüzde 23,1 düşüş gösterdi.

Sektörde talep düşüklüğü yaşanıyor

Tüm zorluklara rağmen karma yem sanayinin 2023'te bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyerek, karma yemlerde sürdürülebilir üretimini devam ettirmeye çalıştığını ileten Karakuş, bitkisel üretim ile hayvansal üretim arasında yer alan karma yem sanayisinin ağırlıkla hububatlar ve yağlı tohumlar ile bunların yan ürünlerinin piyasa durumları ile hayvansal ürünlere yönelik talep değişimlerinden etkilendiğini belirtti.

Fakat geçen yıl yapılan hububat ithalatı ve ülke içindeki yüksek rekolteletin Türkiye'de hububat bolluğuna yol açtığına dikkat çeken Karakuş, "Sektörümüz açısından talep düşüklüğüne bağlı olarak yem üretimlerindeki durgun seyir yem hammadde talebini azalttı.

Bunun etkisiyle Ağustos 2023 itibariyle TMO stoklarının boşaltılması ve yeni alımlara yer açılması amacıyla makarnalık buğday ve mısır ihracatı yapılmaya başlandı. Mısır ihracatı yıl sonunda 2,3 milyon ton civarında gerçekleşti. Yem sanayimizin kullandığı önemli hammaddelerden olan kepeklerde ise 2023 yılında istikrarlı bir piyasa oluşmadı" diye konuştu.

Karma yem üretimi yüzde 3 arttı

Genel olarak 2023'te arz fazlası ve talep düşüklüğü nedeniyle aralık ayı hariç hububat fiyatlarının nispeten dengeli seyrettiğini aktaran Karakuş, döviz kurlarındaki artışlara bağlı olarak yağlı tohum küspelerinde fiyat artışlarının olduğu, yüksek enflasyon nedeniyle iç piyasada hayvansal ürünlere yönelik talebin düşük seyrettiği bir yıl yaşadığını söyledi.

Tüm bunlara rağmen karma yem fiyatlarında aşırı artışlar görülmediğini işaret eden Karakuş, "Fiyat artışları enflasyon oranı altında seyretti, karma yem sanayisi talep düşüklüğü nedeniyle 2023 yılını son aylar hariç durgun bir şekilde geçirdi. Tüm bu olumsuzluklara rağmen son aylardaki hareketliliğin de etkisiyle karma yem üretimimiz 2023 yılında 2022 yılına göre yüzde 3 artış ile 27,9 milyon tona ulaştı" açıklamasında bulundu.

Bu yıl döviz kuru hammaddeler üzerindeki etkisini sürdürecektir

Sektörün 2024 yılı beklentilerini dile getiren Karakuş, ülkelerin enflasyonla mücadele kapsamında uyguladıkları faiz artırmaya yönelik para politikalarının da etkisiyle küresel anlamda bir resesyon riski olduğunu ifade etti.

05.03.24

Büyük çapta bir doğal afet, kuraklık olmaması durumunda bu yıl dünya genelinde hububat ve yağlı tohumlarda üretim artışlarının beklendiğine değinen Karakuş, "Artan üretilere karşın taleplerde ise önemli bir artış beklenmiyor. Benzer şekilde bu yıl için ülkemizde de kredi maliyetlerindeki artışların yem sanayisinde ve hayvansal üretimde yeni yatırımları olumsuz etkileyeceğini, nakit akışlarında sorunlara yol açacağını bekliyoruz.

Ülkemizde hububat ekilişlerinde ve yağışlarda sorun olmadığı bildiriliyor. Bunun etkisiyle hububat rekolteğinde artışlar bekleniyor. Durgun talebin etkisiyle dünya yem hammadde fiyatlarında önemli artışların olmayacağı, ancak yüksek seyreden döviz kurları nedeniyle bu ürünlerin ihtiyaç halinde ülkemize ithal edilmesinin yüksek maliyetlere neden olması bekleniyor.

Yine önümüzdeki sezonda özel sektördeki finansal sorunların hububat alımlarını düşüreceğini, bu durumun ortaya çıkaracağı olumsuzlukları engellemek, yerli üretimde sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla TMO'nun aktif rol oynamaya devam edeceğini öngörüyoruz" dedi.

Gıda fiyatlarında artış hız kesmiyor

Yıllık tüketici enflasyonu ocak ayına göre hızlandı ve Merkez Bankası'nın mayısta gerçekleşeceğini işaret ettiği yüzde 70 seviyesine dayandı. Şubatta en çok fiyatı artan 10 üründen 9'unu gıda ürünleri oluşturdu.

Havva GÜMÜŞKAYA

Türkiye 2024 yerel seçimlerine, çok yüksek enflasyon ve dolar kuru ile gidiyor. TÜİK'in açıkladığı şubat ayı TÜFE verilerine göre aylık enflasyon yüzde 4,53, yıllık enflasyon yüzde 67,07 oldu.

Yıllık tüketici enflasyonu ocak ayına göre hızlandı ve böylece Merkez Bankası'nın mayısta beklediği yüzde 70 seviyesine yaklaştı. TÜFE'deki artış bu ay da yüzde 4,5 civarında gerçekleşirse yıllık enflasyon martta yüzde 70'in üzerine çıkacak.

Yüzde 67,07 olan enflasyon yıllık bazda 2005 yılından bu yana gerçekleşen en yüksek şubat enflasyonu oldu. Sadece iki aylık resmi enflasyon yüzde 11,54 olarak gerçekleşti. Merkez Bankası'nın yılsonu enflasyon beklentisi ise yüzde 36 seviyesinde bulunuyor.

TÜİK verilerine göre şubatta TÜFE hesabında esas alınan 143 temel başlıktan, 125'inde artış gerçekleşti. Şubat'ta bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup yüzde 12,76 ile eğitim oldu. Bu grubu yüzde 8,25 ile gıda ve alkolsüz içecekler, yüzde 5,42 ile lokanta ve oteller takip etti.

ERTELENEN ZAMLAR 5,5 PUAN AŞAĞI ÇEKTE

Özel kapsamlı TÜFE göstergeleri arasında yer alan yönetilen ve yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE'deki artış oranı geçen yıla göre yüzde 72,60 oldu.

TÜFE'de yönetilen/yönlendirilen fiyatlar doğrudan kamu ya da kamuya bağlı kurumlar tarafından belirlenen ve fiyatı kamunun onayıyla oluşan mal ve hizmet kalemlerini anlatıyor. Bir başka ifadeyle yerel seçimler nedeniyle ertelenen başta doğalgaz ve elektrik zamları enflasyonun olduğundan daha düşük çıkmasına neden oluyor.

Yönetilen ve yönlendirilen fiyatlar hariç tutulduğunda yüzde 72,60 olan enflasyon, bu fiyatlar dâhil edildiğinde 5,5 puan gerileyerek yüzde 67,07 seviyesinde gerçekleşti. Seçim sonrası bu kalemlerde beklenen zamların yıllık enflasyonu daha da yukarı çekeceği öngörülüyor.

Genel seçim sonrası faiz artışlarıyla başlayan sıkılaşma döneminde enflasyonla mücadele anlamında kayda değer bir mesafe alınmadı. Yerel seçimlerin etkisiyle ara verilen sıkılaşma dönemine seçim sonrasında devam edilmesi bekleniyor. Nisan ayından sonra hem yurttaşlar hem de şirketler için zor bir sürecin başlaması öngörülüyor.

TÜİK BİR İLKE İMZA ATARAK ENAG'I GEÇTİ

TÜİK'in aylık enflasyon rakamları ilk defa Bağımsız Enflasyon Araştırma Grubu'nun (ENAG) aylık enflasyon olarak hesapladığı rakamlarının üzerinde çıktı. TÜİK aylık enflasyonu yüzde 4,53 olarak açıkladı. Günlük fiyat değişimlerinden elde edilen ENAGrup Fiyat Endeksi (E-TÜFE) ise aylık bazda yüzde 4,32 arttı. ENAG, yıllık enflasyonu yüzde 121,98 olarak hesapladı. Bağımsız ekonomistler ile akademisyenlerden oluşan ENAG, 2020 yılından beri kendi uzmanlarının hesapladığı enflasyona dair verileri açıklıyor. Konuyla ilgili sosyal medya hesabı üzerinden açıklama yapan ekonomist Mahfi Eğilmez, "TÜİK, ENAG'ı aylık bazda geçti. IMF hazırlığı mı?" ifadelerini kullandı.

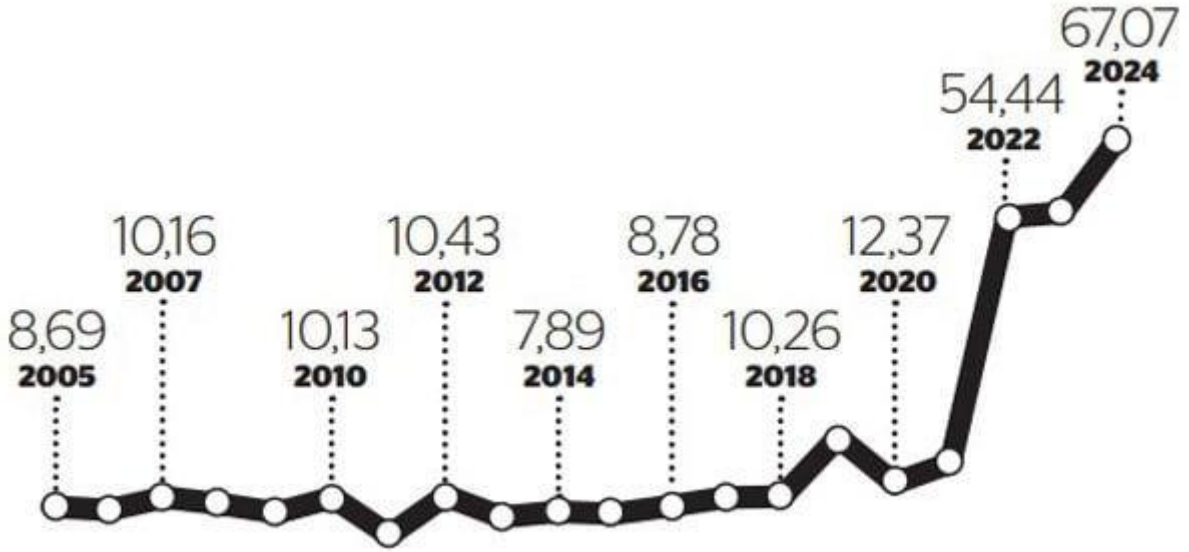
DİSK-AR: YOKSULUN ENFLASYONU YÜZDE 111

TÜİK'in verilerini değerlendiren DİSK-AR, "TÜİK, DİSK tarafından açılan ve kazanılan davaya rağmen yargı kararını uygulamıyor ve madde fiyat listesini açıklamıyor. Bu nedenle enflasyon oranını hesaplanmasına kaynak teşkil eden madde fiyat listesi görülemiyor. TÜİK, yargı kararı gereği madde fiyat listesini açıklamalıdır. TÜİK hissedilen enflasyon oranlarını da açıklamalıdır" çağrısını yineledi. TÜİK'in açıkladığı enflasyonun halkın hissettiği gerçek enflasyonu yansıtmaktan oldukça uzak olduğunu vurgulayan DİSK-AR'ın verilerinden yararlanarak yaptığı hesaplama göre gıda enflasyonu ortalama yüzde 71,2 olarak gerçekleşirken emeklilerde gıda enflasyonu yüzde 87,3 oldu. Üçüncü yüzde 20'lik gelir grubunun gıda enflasyonu yüzde 81,1 olurken, düşük gelirli ikinci yüzde 20'lik grubun gıda enflasyonu yüzde 93 ve en yoksul yüzde 20'lik gelir grubun gıda enflasyonu ise yüzde 111,7 olarak gerçekleşti.

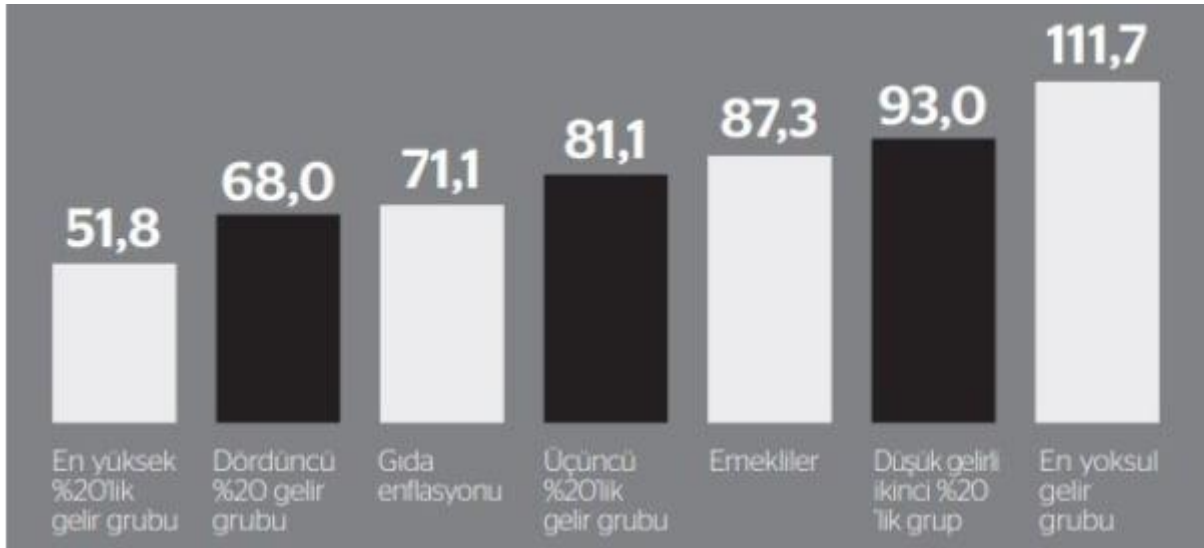
05.03.24

***

19 YILIN EN YÜKSEK ŞUBAT ENFLASYONU (%)

GELİR GRUPLARINDA GIDA ENFLASYONU (%)

FİYATI EN ÇOK ARTAN GIDA ÜRÜNLERİ

Tereyağı	%16,99
Sebze	%16,14
Kuzu eti	%14,81

Peynir	%11,57
Süt	%10,99
Alkolsüz içecekler	%10,57
Taze meyveler	%10,32
Un & Tahıllar	%9,50
Makarna	%9,10

***

MENEMEN ENFLASYONU %39,2

Caner Özdurak tarafından hissedilen enflasyonu ölçmek için alternatif olarak oluşturulan Menemen Endeksi'ndeki yıllık artış yüzde 39,22 oldu. Şubat ayı menemen enflasyonu, yumurtada görülen yüzde 1'lik düşüğe rağmen çarliston biberdeki yüzde 15, domatesteki yüzde 12'lik ve soğandaki yüzde 30'luk artışın etkisiyle aylıkta yüzde 6,94 oldu.

TÜİK'e göre gıda fiyatlarında şubatta aylık yüzde 8,25 artış yaşandı. Böylece yıllık gıda enflasyonu yüzde 71,12 olarak kaydedildi. Şubat'ta fiyatı en çok artan 10 üründen 9'unu gıda ürünleri oluşturdu.

TÜİK, ENAG'ı geçti!

Son dakika haberi... Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) şubat ayına ilişkin enflasyon verilerini açıkladı. ENAG verilerine göre, Tüketici Fiyat Endeksi (E-TÜFE) şubat ayında yüzde 4,32 arttı. E-TÜFE'nin son 12 aylık artışı ise yüzde 121,98 olarak gerçekleşti. TÜİK'in verilerine göre, enflasyon şubatta aylık bazda yüzde 4,53, yıllık bazda yüzde 67,07 oldu.

Akademisyenlerin ve ekonomistlerin bağımsız biçimde oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG), şubat ayı enflasyon araştırmalarının sonucunu açıkladı.

Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) verilerine göre, Tüketici Fiyat Endeksi (E-TÜFE) Şubat ayında yüzde 4,32 arttı. E-TÜFE'nin son 12 aylık artışı ise yüzde 121,98 olarak gerçekleşti. Ocak ayında ise E-TÜFE aylık yüzde 9,38 artarken yıllık da yüzde 129,11 yükselmişti.

TÜİK alt grupları gösterge olarak alındığında en az aylık artış yüzde 0,00 ile sağlık en fazla yükseliş ise yüzde 10,49 ile Çeşitli Mal ve Hizmetler kaleminde gerçekleşti.

TÜİK açıkladı: Şubat ayı enflasyonu yüzde 4,53

Türkiye İstatistik Kurumu, şubat ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. Enflasyon şubat ayında aylık bazda yüzde 4,53 yükseliş kaydetti. Enflasyon yıllık bazda ise 67,57'ye yükseldi. Ekonomistler enflasyonun aylık bazda yüzde 4 yükseleceği öngörüsünde bulunurken, yıllık enflasyonun yüzde 66,30'a çıkmasını bekliyordu.

Ocak ayında yıllık enflasyon yüzde 64,86'ya yükselmişti. Aylık bazda ise yüzde 6,7'lik artış kaydedilmişti.

Üretimde vites küçülttük tüketimde gaza bastık

Büyümenin kaynağı tüketimde ithalatın payı artıyor. Sanayi üretimi son iki yılda düşüş kaydederken, tüketim malları ithalatındaki yüksek artışlar dikkat çekiyor.

Sanayi üretimi düşerken tüketim harcamalarındaki artış Türkiye'nin büyüme kompozisyonuna ilişkin endişeleri artırdı. 2022'de frene basan sanayi üretimi, geçen yıl da sadece yüzde 1,6 arttı. Buna karşın tüketim harcamalarının GSYH'deki payı, son 5 yılın zirvesine çıktı.

Sanayi üretimi ile tüketim harcamaları arasındaki korelasyon bozuldu. Sanayi üretimi 2023'te yıllık yüzde 1,6 artarken; 2023 GSYH verilerinde üretim yöntemiyle hesaplamada sanayi sektörü sadece yüzde 0,8 büyüdü. Tüketim malları ithalatı geçen yıl yüzde 56,3 artarken, toplamdaki payı 2022'deki yüzde 8,4 seviyesinden 2023'te yüzde 13,2'ye çıktı. Vatandaşın tüketim harcamaları yüzde 12,8 arttı. Türkiye'nin üretim ve tüketim verileri arasındaki çarpıklık, sağlıklı büyüme endişelerini artırıyor. Başta finansman olmak üzere çeşitli operasyonel maliyetlerde yaşanan yüksek artışlar üretim koşullarını giderek daha zorlu hale getirirken, sanayi için kritik bir döneme girildi. TÜİK'in açıkladığı Sanayi Üretim Endeksi verilerine göz atıldığında, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında gözlenen peş peşe artışların ardından, 2022 yılında frene basıldı. Sanayi üretimi 2022 yılında yüzde 0,2 daralırken, geçen yılın tamamında yüzde 1,6 gibi sınırlı bir artış kaydedildi. Arındırılmamış veriyle ise sanayi üretimi 2022'de yıllık yüzde 1,28, 2023 yılında ise yüzde 1,33 oranında

geriledi. Oysa 2019'da yüzde 8,6 artışın yaşandığı sanayi üretimi, pandemi yılı olan 2020'de dahi yüzde 9 artmış; 2021'de de talep koşullarındaki canlılığın etkisiyle artış oranı yüzde 14,4'e ulaşmıştı. Sanayi üretiminde son 2 yılda görülen düşük seyrin en önemli nedenlerinden biri ihracat pazarlarındaki durgunluk ve zayıf talep... Buna finansmana erişim sorunları ve operasyonel maliyetlerdeki artış da etkilenince üretimdeki yavaşlama daha da belirginleşti.

Çarklar 2 yıldır yavaş dönüyor

Sanayi üretimindeki bu tablo, Türkiye'nin GSYH verilerine de yansdı. Türkiye'nin yüzde 4,5 büyüme ile kapattığı 2023 yılında, üretim yöntemiyle hesapta sanayi sektörü yüzde 0,8 büyürken, büyümeye katkısı yüzde 0,16 oldu. Böylece sanayi sektörü Türkiye'nin büyümesine, inşaat ve hizmetler sektöründen daha zayıf bir katkı sağlamış oldu. Oysa sanayi sektörü TÜİK verilerine göre 2021'de yüzde 16,58 büyürken, GSYH'ye katkısı 3,26 puan olmuştu. 2022'de ise sanayi sektörünün büyümesi yüzde 3,3 olurken, Türkiye'nin büyümesine katkısı, bir önceki yıla göre 2 puana yakın gerileyerek 0,68 olarak gerçekleşmişti.

Tüketimin payı 5 yılın zirvesinde

Son 3 yılda yaşanan kur şokları ve yüksek enflasyon karşısında tüketiciler de "Yarın daha pahalı olacak" algısıyla hareket edince, tüketim harcamaları da tam gaz devam etti. Son 3 yıla ilişkin GSYH verilerine göre, yerleşik hanehalklarının nihai tüketim harcamaları 2021 yılında yüzde 15 artarken, büyümeye 8,94 puanlık etkisi olmuştu. 2022'de vatandaşın tüketimi yüzde 19,7 artarken, büyümeye etkisi 12,08 puan seviyesindeydi. Geçen yıl vatandaşın tüketimindeki büyüme yüzde 12,8 ile hızını 2022'ye göre düşürse de, GSYH içindeki payı yüzde 59,1 oldu. Böylece yıllık bazda bakıldığında, vatandaşın tüketiminin GSYH'den aldığı pay son 5 yılın en yüksek seviyesine çıktı. Aynı zamanda 2023'te vatandaşın harcamalarının büyümeye katkısı ise 8,83 puan oldu. Öte yandan tüketim harcamaları, dış ticaret rakamlarında da

05.03.24

kendini gösterdi. Buna göre Türkiye'nin tüketim malları ithalatı 2023 yılında yüzde 56,3 artarak 47,6 milyar dolar seviyesine çıkarken, toplam ithalattaki payı 2022'deki yüzde 8,4 seviyesinden yüzde 13,2'ye çıktı. Böylece oran 2016 yılından sonraki en yüksek seviyesini gördü.

Binek araç ithalatı yüzde 128 arttı

2023'te tüketim malları ithalatını 18,1 milyar dolarla binek otomobiller tırmandırdı. Bu kalemde ithalat artışı yüzde 128'i buldu. İkinci sırada 7,3 milyar dolarla yarı dayanıklı tüketim malları yer alırken, dayanıklı tüketim malları ithalatı 6,9 milyar dolar, dayanıksız tüketim malları ithalatı 6,5 milyar dolar, işlenmiş tüketim malları ithalatı 4,1 milyar dolar oldu. Bir önceki yıl, toplam tüketim malı ithalatı 30,4 milyar dolarken, ithalattaki ilk 5 kalem daha dengeli dağılmış, binek otomobil ithalatı 7,9 milyar dolarda kalmıştı.

JPMorgan, Türkiye'de yeni bir faiz artırımını bekliyor

Türkiye'de enflasyon verilerinin beklenenden daha yüksek gelmesi sonrası ABD yatırım bankası JPMorgan, Türk ekonomisine ilişkin faiz beklentisini revize etti.

JPMorgan, nisan ayındaki Merkez Bankası toplantısında 500 baz puanlık bir faiz artırımını bekliyor. 500 baz puan artırılması halinde faiz oranı yüzde 50'e çıkacak.

ABD'li yatırım bankası, Türkiye'nin en son yüzde 45'e yükselttiği faiz artırımının artık sonuna geldiği kanaatindeydi.

JPMorgan'ın araştırma notunda, "Manşet TÜFE enflasyonu Şubat ayında aylık yüzde 4,5 ile bizim beklentimiz olan yüzde 4,2'nin ve piyasa konsensüsü olan yüzde 3,8'in çok üzerinde gerçekleşti," denildi.

Banka, Türkiye Merkez Bankası'nın Kasım ve Aralık aylarında politika faizini indirebileceğini, bu yüzden yılsonu politika faizi tahminini yüzde 45'te tuttuğunu açıkladı.

Bloomberg: Merkez Bankası'nda alarm çanları çalmaya başladı

TÜİK'in yayınladığı verilere göre yıllık enflasyon yüzde 70'e yaklaştı. Bloomberg'in anketine göre enflasyon tahminleri aştı. Bloomberg, enflasyondaki beklenenin üzerindeki bu hızın, faiz artırımlarını durduran Merkez Bankası'nı yeniden alarma geçirebileceğini yazdı.

Bloomberg'de yer alan analiz haberde şu bilgilere yer verildi:

"Türkiye'nin yıllık enflasyonu, tahmin edilenden daha hızlı bir artışla 15 ayın en yüksek seviyesine çıktı. Kısmen bu yıl asgari ücrette yapılan keskin artışın da etkisiyle, şubat ayında fiyat artışı ocak ayındaki **yüzde 64,9 seviyesinden yüzde 67,1'e** yükselerek üst üste dördüncü ayda da hız kazandı. Bloomberg'in ekonomistler arasında yaptığı ankette medyan tahmin yüzde 66 idi.

Merkez Bankası tarafından özel olarak incelenen aylık enflasyon da ocak ayındaki **yüzde 6,7'den yüzde 4,5'e** gerilemesine rağmen tahminleri aştı. Aylık enflasyon dördüncü çeyrekteki seviyesinin oldukça üzerinde seyretmeye devam ediyor. Mayıs ayında yıllık enflasyonun yüzde 70'in üzerine çıkmasını bekleyen yetkililer, sekiz adımda toplam **3 bin 650 baz puanlık** sıkılaştırmanın ardından geçen ay **faiz** oranlarını sabit bıraktı. Merkez Bankası şimdilik bekle ve gör yaklaşımını benimserken, kötüleşen görünüm resmi borçlanma maliyetlerinin cari fiyatlara göre ayarlandığında sıfırın çok altında kalması anlamına geliyor.

"Politika yeterince sıkı olmayabilir"

Türkiye'nin enflasyon seviyesini şaşkırtıcı derecede yüksek olarak nitelendiren InTouch Capital Markets kıdemli döviz analisti Piotr Matys, **"Bu kadar derin negatif reel faiz oranlarıyla, para politikasının enflasyonu resmi yüzde 5 hedefiyle uyumlu hale getirmek ve enflasyon beklentisini sabitlemek için yeterince sıkı olmadığı söylenebilir"** dedi.

Bugün yayınlanan veriler, mart ayındaki yerel seçimler öncesindeki son enflasyon verileriydi. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek veriler açıklanmadan önce Bloomberg HT'ye verdiği röportajda, "Fiyat istikrarından uzağız ama hedefimiz bu. Aylık enflasyon mart ayından itibaren normale dönecek" dedi.

Şubat ayı başında sürpriz bir değışiminin ardından Merkez Bankası'nın başına geçen yeni Başkan Fatih Karahan, asgari ücret artışını Türkiye'nin enflasyon görünümüne yönelik en büyük risk olarak nitelendirmişti. Son politika toplantısının tutanaklarında da işlenmemiş gıda fiyatlarındaki güçlü artış, fiyat artışının başlıca nedeni olarak gösterilmişti. Sıkılaştırılmış para politikasına rağmen yavaş yavaş soğuyan iç talebin bir yansıması olarak hizmet sektöründeki yapışkan enflasyon da bir başka endişe kaynağı oldu.

"İkinci çeyrekte faiz artırımını olasılığı yüksek"

Kira ve okul masrafları gibi hizmet fiyatlarındaki artış ocak ayındaki yüzde 89,7 seviyesinden şubat ayında yıllık yüzde 94,4'e yükseldi. QNB Finansbank Başekonomisti Erkin Işık, **"Bu verinin ardından daha da yükselecek olan yılsonu enflasyon beklentilerindeki artış göz önünde bulundurulduğunda, Merkez Bankası'nın ikinci çeyrekte faiz artırımına gitme olasılığı daha yüksek"** dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Ekonomi programımız doğru yolda ilerliyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kabine Toplantısı ardından ekonomiye ilişkin önemli açıklamalarda bulundu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Ekonomi programımız doğru yolda ilerliyor" ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kabine Toplantısı ardından açıklamalarda bulundu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Irak sınırındaki Irak sınırındaki güvenlik çemberinin bu yaz tamamlanacağını ve Irak sınırındaki meseleyi bu yaz çözeceklerini söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından özetle önemli satır başları şöyle:

"Irak sınırlarımızı güven altına alacak çemberi tamamlamak üzereyiz. İnşallah bu yazın Irak sınırlarımızla ilgili meseleyi kalıcı olarak çözüme kavuşturmuş olacağız."

Türkiye'yi, güney sınırları boyunca kuracağı bir teröristanla dize getireceğini düşünenlere yeni kâbuslar yaşatacak hazırlıklarımız var. Bölgedeki herkesi, kendilerine de açıkça söylediğimiz güvenlik stratejimize saygılı olmaya davet ediyoruz. Aksi takdirde ortaya çıkacak gerilimlerin sebebi kendileri olacaktır.

Ülkemizin ve milletimizin terörle mücadele hususundaki kararlılığını hâlâ anlayamamış olanlara bu gerçeği kabul ettirene kadar şartları zorlamaktan geri durmayacağız.

Filistin topraklarında İkinci Dünya Savaşı'ndan beri süren sistematik gasp eylemlerini meşrulaştıran hiçbir ülkenin ve halkın geleceği güvende olmayacaktır. Bugün Filistinliler için reva gördükleri cinayet ve hırsızlık eylemleri yarın kendilerine uygulandığında bu ülkelerin ve halklarının kimseden yardım isteyecek yüzleri kalmayacaktır.

Sadece geçtiğimiz yılın İHA ihracat tutarı 1,8 milyar dolardır. 2024 yılının ilk iki ayında savunma ve havacılık sektöründe 633 milyon dolarlık ihracat rakamıyla yeni bir rekor kırdık.

Enflasyonla mücadele mesajı

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ekonomik gelişmeler ile ilgili olarak ise enflasyonla mücadeleyi sürdüreceklerini belirterek, "**Ekonomi programımız doğru yolda ilerliyor**" ifadesini kullandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan sözlerini şöyle sürdürdü:

Enflasyonla mücadelemizde henüz istediğimiz yere gelmedik. Enflasyon beklentilerinin giderek düşmesi mücadelemize olan inancın işaretidir.

Küresel enerji noktasında fiyatlardaki gerileme bu mücadelemize destek oluyor. Turizm gelirlerimiz her yıl rekor kırıyor. Turizmde bu yıl hedefimiz 60 milyar dolardır. Tüm bu programları uygularken, mali disiplinden asla taviz vermiyoruz.

Kalıcı fiyat istikrarını sağlayacak, yapısal dönüşümü hızlandıracak, afetlere karşı güvenli şehirler oluşturacak bir anlayışla maliye politikalarımızı yönetmeye devam edeceğiz.

'Türkiye'nin risk priminin düşmesi'

Ülkemizin risk priminin düşmesi, borçlanma maliyetlerimizin azalması, yatırımcıların ilgisinin artması, derecelendirme kuruluşlarının notlarının olumluya dönmesi yaklaşık 132 milyar dolarlık döviz rezervine sahip olmamız, ekonomi programımızın doğru yolda ilerlediğini gösteriyor.

Emeklinin yaşadığı sıkıntının farkındayız

En düşük emekli maaşını 66 liradan, 10 bin liraya, Asgari ücreti 184 liradan, 17 bin liraya, engelli maaşını 25 liradan yaklaşık 4 bin liraya çıkarmış, her anlamda milletimizin refah seviyesini katlayarak yükseltmiş bir hükümet olarak çalışanlarımızın sıkıntılarını gözlerimizi kapamamız mümkün mü?

Elbette yaşanan sıkıntıların farkındayız. Enflasyonu yenerek, büyümeyi sürdürerek çalışanlarımız ve emeklilerimizin gelirini artıracacağız. Hiçbir insanımızı darda bırakmayacağız."

Arındırsak zor, arındırmazsak çok daha zor!

Alaattin AKTAŞ
05 Mart 2024 Salı

Konu malum; enflasyon... TÜİK'in dün açıkladığı yüzde 4.53'lük şubat ayı artışı epeyce can sıkmış olmalı. Kimin mi, tabii ki özellikle Merkez Bankası'nın.

İki aylık artış geldi yüzde 12'ye (11.54) dayandı.

Yılın tamamlanmasına kaldı on ay ve yüzde 36'yı aşmamak için de kaldı aylık yüzde 2'lik bir hareket alanı.

Aylık yüzde 2; adeta bozdur bozdur harca!

Mevsimsellikten arındırsak da zor bu oran, arındırmazsak da!

Merkez Bankası ocak ayındaki yüzde 6.70'lik artışı geçici bir düzey olarak gördüğünü en başta ilan etmiş ve ilk altı ay için ocak ayı hariç mevsimsellikten arındırılmış yüzde 3'lük bir tahmin ortaya koymuştu.

Yine mevsimsellikten arındırılmış olarak sonraki çeyrek aylık yüzde 2.5, son çeyrek ise aylık yüzde 1.5 civarında artış tahmin edilmişti.

Dolayısıyla marttan itibaren bu oranların gerçekleşmesi durumunda "mevsimsellikten arındırılmış yıllık enflasyon" yüzde 41'i aşıyor.

Arındırılan da yüksek

Enflasyonda mevsimsellikten arındırma konusu biraz karışık. Bu konuda TÜİK'in bir çalışması yok. Belli ki Merkez Bankası bu amaçla bir çalışma yapıyor ama bunun sonuçlarını kendi bünyesinde tutuyor.

05.03.24

Acaba mevsimsellikten arındırılmamış halde ocak ve şubat aylarında yüzde 6.70 ve yüzde 4.53 olarak gerçekleşen oranlar, mevsimsellikten arındırıldığında kaçta iniyor, kayda değer bir gerileme var mı?

Dediğim gibi Merkez Bankası'nın bu konudaki hesaplamasını bilmiyoruz; ama bazı çalışmalar gösteriyor ki mevsimsellikten arındırılmış oranlar da oldukça yüksek. Bazı hesaplamalarda ocak için yüzde 5, şubat için yüzde 4 dolayında oranlara ulaşıldığını görüyoruz.

Vatandaşın baktığı başka!

Merkez Bankası kendi hesabını teknik detayda istediği gibi yapıp elbette "**Mevsimsellikten arındırdım şu oldu**" diyebilir. Zaten arındırılmayan oranları TÜİK açıklıyor ve biliyoruz. Ama duyulmak, görülmek ve daha da ötesi yaşanmak istenen oranlar aylık yüzde 5'e yakın artış değil artık.

Felaket durumdaki(!) Batı'nın bir yılda gördüğü enflasyonu bir ayda yaşamak durumunda kal, sonra da "**Mevsimsellikten arındırsak da mı hesaplasak, arındırmazsak da mı hesaplasak**" diye oyalan dur!

Geldiğimiz duruma bakın! Yılın kalan on ayında aylık yüzde 2 artışta kalabilirsek yılı yüzde 36'da kapatabileceğiz ve bu oranı da "Tahminimiz tuttu" diye adeta davulla zurnayla kutlayacağız. 36'nın olacağı da yok ya, varsayalım oldu, bunu kutlayacağız.

40-45 arasına razı olalım

Merkez Bankası mevsimsellikten arındırılmış şekilde aylık oranları hangi düzeyde tahmin ettiğini açıkladı ve bu oranlara göre zaten yüzde 41'e ulaşıyor.

Peki arındırılmayan oranlar, onlar daha yüksek. İşte ilk iki ay ortada. Dolayısıyla vatandaş için önemli olan arındırılmamış oranlar; yani yaşadığı oranlar.

Merkez Bankası arındırılmış oranlara bakacak tabii ki ve kendi performansını ölçecek.

Ama yıl bittiğinde "**Mevsim etkisiyle şöyle oldu, böyle oldu**" bahanesine kimse sığınamayacak. Herkes sonuca bakacak.

Sonuç ne mi olacak; işte görünen köy kılavuz istemiyor. Merkez Bankası bile, evet Merkez Bankası bile daha şimdiden yüzde 41-42'ye çoktan razı. Hem zaten yıl sonu tahmini olan yüzde 36 korunurken üst sınır yüzde 42.

Zoru hedefleyip ona göre çaba göstermek iyi de, biraz gerçekçi olmakta da yarar var.

Merkez Bankası'nın 9 Mayıs'ta açıklanacak yılın ikinci enflasyon raporunda yıl sonu enflasyon tahmininin yukarı çekilmesi hiç şaşırtıcı olmayacak. O tarihte ilk dört ayın

enflasyon oranı belli olacak ve çok muhtemeldir ki dört ayın toplam artışı yüzde 19-20'yi bulacak. O durumda da yüzde 36 için yüzde 13'lük bir marj kalacak. Herhalde yılın kalan sekiz ayı için yüzde 13'lük bir varsayımda ısrar edilmeyecektir.

TÜFE'de gerçekleşme ve tahmin edilen (Yüzde)

	Aylık	Yıllık
Ocak	6,70	64,86
Şubat	4,53	67,07
Mart	3,00	68,23
Nisan	3,00	69,24
Mayıs	3,00	74,24
Haziran	3,00	72,70
Temmuz	2,50	61,67
Ağustos	2,50	51,91
Eylül	2,50	48,64
Ekim	1,50	45,87
Kasım	1,50	43,35
Aralık	1,50	41,36

Enflasyonda yükseliş devam ediyor, yıllık hedef zora girdi

Naki BAKIR

05 Mart 2024 Salı

TÜİK'e göre tüketici fiyatları şubatta yüzde 4,53 arttı, yılın ilk iki ayındaki fiyat artışı yüzde 11,54'e, son bir yıldaki yüzde 67,07'ye ulaştı.

Tüketici enflasyonu şubat ayında yüzde 4,53'le beklentilerin üzerinde geldi, yıllık enflasyon yükselişini sürdürerek yüzde 67'yi aştı.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre tüketici fiyatlarında (TÜFE) şubat ayındaki artışla bu yılın ilk iki ayındaki kümülatif artış yüzde 11,54'e ulaştı. Şubattaki aylık TÜFE artışı geçen yılın aynı ayındaki yüzde 3,15'lik oranın üstünde gerçekleştiği için yıllık bazda enflasyon yükselmeye devam etti. Ocak sonu itibarıyla yüzde 64,86 olan yıllık enflasyon, şubat sonunda yüzde 67,07'ye ulaştı.

Ana harcama gruplarının aylık ve yıllık enflasyona etkisi (Kasım 2023)					
Ana harcama grupları	Endekste ağırlığı (%)	Aylık değişim (%)	Aylık enflasyona katkı (Puan)	Yıllık değişim (%)	Yıllık enflasyona katkı (Puan)
Gıda ve alkol­süz içecekler	24,98	8,25	2,03	71,12	18,50
Alkol­lü içecekler ve tütün	3,76	0,49	0,02	63,09	2,27
Giyim ve ayakkabı	6,94	0,20	0,01	43,44	2,42
Konut	14,20	3,41	0,49	49,07	7,76
Ev eşyası	8,12	3,01	0,25	62,92	5,30
Sağlık	3,71	3,64	0,15	81,25	3,11
Ulaştırma	17,35	2,85	0,49	77,98	11,82
Haberleşme	3,34	4,31	0,14	51,89	1,70
Eğlence ve kültür	3,33	3,19	0,11	65,44	2,15
Eğitim	1,80	12,76	0,22	91,84	1,53
Lokanta ve oteller	8,17	5,43	0,47	94,78	7,63
Çeşitli mal ve hizmetler	4,30	3,52	0,16	61,86	2,88
TOPLAM	100,00	4,53	4,53	67,07	67,07

Yıllık enflasyon Ekim 2022'de yüzde 85,51'le zirveye ulaştıktan sonra düşüşe geçmiş, 8 aylık düşüş süreci sonunda Haziran 2023 sonu itibarıyla yüzde 38,21'e kadar inmiş, ancak Temmuz 2023'le birlikte yeniden yükseliş süreci başlamıştı. Kesintisiz yükseliş yaşadığı son 8 ayda yıllık enflasyonda 28,86 puanlık artış meydana geldi. On iki aylık ortalamalara göre TÜFE bazında enflasyon da yükselişini sürdürerek ocak sonundaki yüzde 54,72'lik düzeyinden şubat sonunda yüzde 55,91'e yükseldi.

Şubatta en yüksek artış eğitimde

Şubat ayında tüketici fiyat endeksi kapsamındaki ana harcama grupları içinde en yüksek artış eğitimde yaşandı.

Okullarda ikinci yarıyılın başladığı şubat ayında eğitimde fiyat artışı yüzde 12,76 olurken, bu grubun endeksteki ağırlığının düşük olması dolayısıyla aylık enflasyona etkisi 0,22 puanda kaldı. Genel olarak tüketici enflasyonuna en büyük etkiyi yapan gıda fiyat artışı da şubatta yüzde 8,25'le yüksek seyrini korudu.

Şubat ayında fiyatı en çok artan ürünler ile düşen ya da en az artanlar (%)			
En çok artan		Düşen ya da en az artan	
Orta öğretim	21,78	Çay ve diğer demlendirilen içecekler	1,75
Tereyağı	16,99	Katı yakıtlar	1,29
Sebze (patates ve bazı yumru bitkiler hariç)	16,14	Şeker	0,81
Kuzu eti	14,81	Kadın giyim	-0,65
Peynir	11,57	Erkek giyim	-0,70
Taze süt	10,99	Ev ile ilgili temizlik malzemeleri	-0,70
Alkolsüz içecekler ve konsantre içecekler	10,57	Halı ve diğer yer döşemeleri	-1,64
Taze meyveler	10,32	Karayolu ile şehirler arası yolcu taşım.	-6,25
Un ve diğer tahıllar	9,50	Yumurta ve yumurta ile ilgili ürünler	-6,64
Makarna çeşitleri	9,10	Havayolu ile yolcu taşımacılığı	-14,80

Enflasyonun seyri (TÜFE: %)			
	Şubat 2024	Şubat 2024	Şubat 2024
Önceki aya göre	4,53	3,15	4,81
Önceki yıl aralık ayına göre	11,54	10,00	16,45
Önceki yıl aynı aya göre	67,07	55,18	54,44
12 aylık ortalamalara göre	55,91	71,83	25,98

Endekste yüzde 24,98'lik bir ağırlığa sahip olması nedeniyle şubatta da enflasyona en büyük katkıyı gıda yaptı. Aylık enflasyonun yüzde 2,03'le yarıya yakını gıdadan kaynaklandı.

Aylık artışta bu grupları yüzde 5,43'le lokanta ve oteller, yüzde 4,31'le haberleşme, yüzde 3,64'le sağlık, yüzde 3,52 ile çeşitli mal ve hizmetler, yüzde 3,41'le konut, yüzde 3,19'la eğlence ve kültür, yüzde 3,01'le ev eşyası, yüzde 2,85'le ulaştırma, yüzde 0,49'la alkollü içecekler ve tütün, yüzde 0,20 ile giyim ve ayakkabı izledi.

En yüksek yıllık artış lokanta ve otellerde

Son bir yılda en yüksek fiyat artışı ise yüzde 94,78'le lokanta ve oteller harcama grubunda yaşandı, yıllık enflasyonun yüzde 7,63'lük bölümü bu gruptan geldi. Yıllık fiyat artışında bu grubu yüzde 91,84'le eğitim, yüzde 81,25'le sağlık, yüzde 77,98'le ulaştırma izledi. Yıllık enflasyona eğitimin katkısı 1,53 puan, sağlığın 3,11 puan olurken, ulaştırma ise endekste ki ağırlığının yüksekliği nedeniyle 11,82 puan katkı yaptı.

Yıllıkta en büyük katkı gıdadan

Enflasyona en büyük etkiyi yapan gıda harcama grubunda son bir yıldaki fiyat artışı yüzde 71,12'ye ulaştı.

Yıllık enflasyonun yüzde 18,50'le en büyük bölümü gıdadan kaynaklandı. Yıllık fiyat artışları diğer harcama gruplarından eğlence ve kültürde yüzde 65,44, alkollü içecekler ve tütünde yüzde 63,09, ev eşyasında yüzde 62,92, çeşitli mal ve hizmetlerde yüzde 61,86, haberleşmede yüzde 51,89, konutta yüzde 49,07, giyim ve ayakkabıda yüzde 43,44 oldu.

Yıllık enflasyona gıda ile ulaştırmadan sonra en büyük katkıyı yapan harcama grubu 7,76 puanla konut oldu. Yıllık enflasyon; mevsimlik ürünler hariç TÜFE'de yüzde 68,33, işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE yüzde 70,31 düzeyinde gerçekleşti.

Enflasyonda temel eğilimi gösteren "enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içecekler ve tütün ile altın hariç TÜFE'deki artış (çekirdek enflasyon) ise yüzde 72,89 oldu. Yıllık artış, işlenmemiş gıda, alkollü içecekler ve tütün hariç TÜFE'de yüzde 64,90, alkollü içecekler ve tütün hariç TÜFE'de yüzde 67,22, yönetilen-yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE'de yüzde 72,60 olarak ölçüldü.

ÜFE'de yıllık artış yüzde 47,3

Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise şubat ayında önceki aya göre yüzde 3,74, ocak-şubat döneminde yüzde 8,03, son bir yılda yüzde 47,29 artış gösterdi, endekste on iki aylık ortalamalara göre artış yüzde 45,71 oldu.

Yİ-ÜFE kapsamında sanayinin dört sektöründe aylık bazda fiyatlar, madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 4,29, imalatta yüzde 4,56 ve su temininde yüzde 0,81 artarken, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 4,96 geriledi. Aylık bazda, ana sanayi gruplarından ara mallarında yüzde 3,93, dayanıklı tüketim mallarında yüzde 5,07 artış, dayanıksız tüketim mallarında yüzde 5,41, enerjide yüzde 0,02 ve sermaye mallarında yüzde 3,23 artış yaşandı.

Yıllık bazda ise madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 68,10, imalatta yüzde 56,71 ve su temininde yüzde 66,20 artış yaşanırken, fiyatlar elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 30,68 geriledi. Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri; ara mallarında yüzde 51,47, dayanıklı tüketim malların da yüzde 61,51, dayanıksız tüketim mallarında yüzde 64,34, enerjide yüzde 0,45 ve sermaye mallarında yüzde 64,70 artış olarak gerçekleşti.

Şubatın zam şampiyonu orta öğretim giderleri

Şubat ayının zam şampiyonu, bir ayda yüzde 21,78'lik artışla orta öğretim giderleri oldu. Bunu yüzde 16,99 artışla tereyağı, yüzde 16,14'le sebze, yüzde 14,81'le kuzu eti, yüzde 11,57 ile peynir izledi. Daha sonra yüzde 10,99 oranındaki aylık artışla taze süt, yüzde 10,57 artışla alkolsüz içecekler ve konsantre içecekler, yüzde 10,32 ile taze meyveler, yüzde 9,5'le un ve diğer tahıllar yüzde 9,1'le makarna geldi. Şubatta fiyatı en fazla düşen ise yüzde 14,8'le havayolu uçuş ücreti oldu.

Ayrıca yumurta fiyatları yüzde 6,64, karayolu şehirler arası yolcu bilet fiyatı yüzde 6,25, halı ve diğer yer döşemeleri yüzde 1,64, ev ile ilgili temizlik malzemeleri ve erkek giyimi yüzde 0,7, kadın giyimi fiyatları yüzde 0,65 düşüş kaydetti. Aylık bazda fiyatı en az artanlar da yüzde 0,81'le şeker, yüzde 1,29'la katı yakıtlar ve yüzde 1,75'le çay ve diğer demlendirilen içecekler oldu.

Yabancı gelecek yerli yatırımcı göçü duracak

Ferit Barış PARLAK

05 Mart 2024 Salı

Yabancıyı getirecek, yerli yatırımcı göçünü durduracak formül belli oldu. Buna göre, yatırım iştahı; 2024 Eylem Planı, Yapısal Reformlar, Maliye ve Para Politikası bacakları ile güçlendirilecek, 'yatırım ekosistemi' ile artırılabacak.

Türkiye'ye net doğrudan yabancı sermaye yatırım girişindeki azalış, Türk sermayesinin yurt dışına doğrudan yatırım isteği ve yatırımlarındaki artış trendi devam edip hızlanırken, "Türkiye'de yatırım iştahını artıracak" plan devreye alınıyor.

Güçlendirilecek Maliye ve Para Politikası, 2024 Eylem Planı, Yapısal Reform bacaklarına oturtulacak Yatırım Ekosistemi ile 'yatırım iştahı' artırılabacak. Hollanda, Lüksemburg gibi ülkelerde başarısı kanıtlanmış "Yatırım Ekosistemi Modeli"yle harcamalarda ve üretimde verimlilik ön plana alınacak, mal ve hizmet ihracatı kolaylaştırılacak, finansman ihtiyacına cevap verilecek ve mesleki eğitim ön plana çıkarılarak işgücünün nitelikleri artırılabacak.

Makro verileri düzeltecek...

Bu yolla üretim ve üretimin niteliği, verimlilik, ihracat, istihdamın niteliği, tasarruf artırılabacak ve bunun sonucunda enflasyon, borçlanma ihtiyacı, cari açık ve bütçe açığı azaltılacak. Etki analizleri için somut hedefler de konulacak. Buna göre, 2025 yılında yabancı doğrudan yatırım yeniden 20 milyar dolar seviyelerine çıkacak. İhracatın 2026 yılında 300 milyar dolar, turizm gelirlerinin 70 milyar dolara çıkması, milli gelirin 2026 sonunda 1.3 trilyon dolara ulaşması ve kişi başına 15 bin dolar gelir de diğer hedefler arasında yer alıyor.

2024'te gelişmekte olan ülkelere yatırım yağacak...

Dünyada doğrudan yabancı yatırım akışı 2023 yılında 1.37 trilyon dolara yükseldi. 2024 yılında ise toplam doğrudan yabancı yatırım tutarının 1.5 trilyon dolara yaklaşması, aslan payının ise gelişmekte olan ülkelerin alması bekleniyor.

Bu artışlara ve rekor beklentisine rağmen, yabancı sermaye doğrudan yatırımlarının Türkiye tercihi her yıl azalırken, Türk sermayesinin yurt dışına doğrudan yatırımları ise nette her yıl artıyor. 2022 yılında Türk sermayesinin yurt dışına net doğrudan yatırımları yıllık yüzde 7.4 artışla 4.6 milyar dolar olurken, yabancı doğrudan yatırım girişi yüzde 14.2 azalarak 5.9 milyar dolara gerilemişti.

Yurtdışındaki yatırımlarımız yabancıya önüne geçti...

2023 yılında ise bir ilk gerçekleşti. Türkiye'ye net doğrudan yabancı sermaye yatırım girişi, 2022'ye göre yüzde 18.6 düşerek 5.2 milyar dolara geriledi. Türk sermayesinin yurt dışına net doğrudan yatırımları ise 5 milyar 393 milyon dolara yükseldi. Böylece, Türklerin yurt dışında doğrudan sermaye yatırımları, yabancıların Türkiye'ye doğrudan sermaye yatırımını geçti.

Sermaye göçünde rekor...

Türk sermayesinin doğrudan yatırım için dışarıya götürdüğü tutar 2011'de 2 milyar doları, 2012'de 4 milyar doları aştı. 2014'te 5 milyar doları gördü. 2023 yılında ise 5.4 milyar dolarla en yüksek seviyeye çıktı.

Yatırım iklimi için eylem planı hazır...

Yapısal reformların hızlanmasını sağlayacak 57 maddelik Eylem Planı, maliye ve para politikası ile desteklenerek doğrudan uluslararası yatırımlar da dahil yatırım ikliminin daha elverişli hale getirilmesi ve rekabet gücünün artırılması amaçlanıyor.

Yabancı sermayede ilk hedef 20 milyar dolar...

Hollanda, Lüksemburg gibi ülkelerde başarısı kanıtlanmış bu Yatırım Ekosistemi modeliyle cari açık azaltılacak, mal ve hizmet ihracatı kolaylaştırılacak, finansman ihtiyacına cevap verilecek, istihdam imkânları ve işgücünün nitelikleri artırılacak.

Bakanlıklar, bürokrasi ve iş dünyasının eşgüdümüyle uygulanacak modelde etki analizleri, takip ve denetleme yapılabilmesi için somut hedefler de konulacak. 2025 yılında yabancı doğrudan yatırımın yeniden 20 milyar dolara çıkarmayı hedefliyor. İhracatın 2026 yılında 300 milyar dolar, turizm gelirlerinin 70 milyar dolara çıkması, milli gelirin 2026 sonunda 1.3 trilyon dolara ulaşması ve kişi başına 15 bin dolar gelir ise diğer hedefler arasında yer alıyor.

Bakanlıklar, bürokrasi ve iş dünyası eşgüdümüyle uygulanacak 2024 Eylem Planı

Yargılama süreleri...

Yargılamaların uzamasına neden olan sorunların giderilmesini sağlayacak ve elektronik tebligat usulünü genişletecek şekilde Tebligat Kanunu'nda değişiklik yapılacaktır. İtiraz, istinaf ve temyiz kanun yollarına başvuru sürelerinin yeknesak hale getirilmesi ve bu sürelerin tebliğden itibaren başlamasına ilişkin düzenleme çalışması yapılacaktır. Hukuk yargılamasında tahkim kurumunun tanıtılması ve teşvik edilmesi ile İstanbul Tahkim Merkezinin bilinirliğinin artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Kişisel veriler...

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ilişkin değişiklik ihtiyacı TBMM'ye sunulacaktır. İdarenin taraf olduğu bazı uyuşmazlıkların sulh yoluyla çözülmesine dair kanuni düzenleme ihtiyacı TBMM'ye sunulacaktır. Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile uyumlaştırılacaktır.

Standart uygulamalar...

E-tebligat sistemini uygulayan kurumların tamamında ortak standartlarda ve aynı kalitede hizmet sunulması sağlanacak. Yurt dışına veri aktarımına ilişkin ulusal politikaların ticareti destekleyici çerçeveye dönüştürülecektir. Teknoloji standartlarının geliştirilmesi süreçlerinde daha etkin olunmasına yönelik ulusal bir yol haritası oluşturulacaktır. Dünya Bankası'nın yatırım kolaylığı alanındaki B-READY Endeksinde ilerleme kaydedilmesine yönelik eylem planı oluşturulacaktır.

Yatırımların takibi...

Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi gözetiminde belirli nitelikleri haiz yatırımlar için takip mekanizması kurulacaktır. Uluslararası firmaların Ortak Hizmet Merkezlerini (OHM) ülkemize kazandırmak üzere kolaylaştırıcı ve teşvik edici uygulamalar hayata geçirilecektir.

Mesleki eğitim ve nitelikli işgücü...

İşgücü piyasalarının etkinliğinin artırılması amacıyla erken dönem kariyer destek uygulamalarının özel sektör iş birliğinde yaygınlaştırılacaktır. Nitelikli işgücünün ve nitelikli yatırımcıların ülke ekonomisine katkı sağlayacak sektörlerde teşebbüste bulunmasına yönelik program ve uygulamalar geliştirilecektir.

Çalışma biçimlerinde ortaya çıkan ihtiyaçların tespitine yönelik teknik çalışma yapılacaktır. İkiz Dönüşümün etkileri dikkate alınarak ekonominin ve işgücü piyasalarının ihtiyaçlarına yönelik vasıflı/vasıfsız işgücünün yetiştirilmesi amacıyla işgücü ihtiyacı analizinin tamamlanarak paylaşılacaktır. İkiz Dönüşüm kapsamında ihtiyaç duyulan mesleklerde beceriler belirlenecektir.

İkiz Dönüşüm kapsamında ihtiyaç duyulan mesleklerde belirlenen becerileri dikkate alan eğitim içerikleri/modüllerinin geliştirilerek, işbaşı eğitim programı ve mesleki eğitim kurslarının gerçekleştirilecek. Mesleki ve teknik öğretim kurumları ile Organize Sanayi Bölgeleri arasında iş birliği protokolleri oluşturulacak. Mesleki ve teknik öğretim kurumları ile Sanayi ve Ticaret Odaları ve Organize Sanayi Bölgeleri yönetimleri başta olmak üzere özel sektör kurumlarıyla eşleştirmeler yapılması ve mesleki eğitim alanında sektörel kümelenmeler sağlanacak.

Çalışma şartları...

Ülke ekonomisine katkı sağlayan stratejik sektörlerin yatırım ortamının iyileştirilmesine aktif işgücü programları yoluyla katkı sağlanacak. Uzaktan, kısmi ve geçici süreli çalışma ile platform çalışması gibi yeni nesil esnek çalışma modellerine dair mevzuat değişikliği ihtiyaçlarının iş dünyası gerekleri ve iş-özel yaşam dengesi gözetilerek belirlenecek. Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri ile Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde uzaktan çalışma uygulaması devam ettirilecek.

Dünyayla uyum...

İklim değişikliğine ilişkin kanuni düzenleme ihtiyacının TBMM'ye sunulacak. AB düzenlemeleri ile uyumlu Türkiye'nin piyasa ve iş dinamiklerine uygun Emisyon Ticaret Sisteminin kurulacak ve işler hale getirilecek.

Temiz üretim yapan sanayi tesislerinin finansal kolaylaştırıcı mekanizmalara kolay erişiminin sağlanması amacıyla Sanayide Yeşil Dönüşüm Belgelendirme Sisteminin kurulacak. WIPO Küresel İnovasyon Endeksinde ilerleme sağlanacak.

Ticari sırların korunmasına ilişkin mevzuat AB Ticari Sır Direktifi ile uyumlu hale getirilecek AB'nin yeni Gümrük Kodu ile uyumlaştırılması amacıyla mevcut mevzuat altyapısına ilişkin çalışmalar ilgili paydaşlarla sürdürülecek. AB dijital ekonomi düzenlemelerinin ülkemiz ticaretini etkileyen boyutlar ve atılması gereken adımlar tespit edilecek. Dünya Bankası Lojistik Performans Endeksinde ülke sıralamasında ilerleme sağlanacak.

Enerjide riskler, fırsatlar ve verimlilik...

Enerji sektörüne ilişkin kamu kurumlarından alınması gereken izin/onay süreçlerinin hızlandırılacak. Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ek kapasitelerin kurulabilmesine imkân sağlayacak kanuni değişiklik ihtiyacının TBMM'ye sunulacak.

Madencilik yatırımlarıyla ilgili ilk müracaat yoluyla hak sağlanan sahaların izin başvuru süreçlerinin tek noktadan yürütülecek. Yeşil dönüşüm için kritik nitelikteki hammaddelerin tespit edilerek, arz güvenliğini sağlamak üzere politikalar geliştirilecek. Türk vergi mevzuatının karbon içerikli vergiler gözden geçirilerek emisyon salınımına göre düzenlenecek.

Gelişmiş ülkelerdeki modeller...

Katma değer vergisindeki istisna ve indirimli oran uygulamalarının azaltılması suretiyle mevzuat sadeleştirilecek. Girişim sermayesi ekosisteminin sağlıklı bir şekilde büyümesi amacıyla kamu tarafından girişim sermayesi odaklı kaynakların sağlanacak ve koordinasyonu yapılacak. Etki yatırımı ekosisteminin geliştirilecek ve etki yatırımları artırılabilecek.

Teknoloji start-up şirketleri için hisse bazlı uzun vadeli primlerin yaygınlaştırılması amacıyla düzenleme yapılacak. Büyük ölçekli bulut hizmeti sunulan veri merkezlerinin ülkemize çekilmesi için teşvik mekanizmaları etkin kullanılacak. Sanayinin yeşil ve dijital dönüşümünü hızlandıracak teşvik mekanizmaları hayata geçirilecek Yatırım teşvik mevzuatı sadeleştirilecek. Yeni fuar alanlarının geliştirilmesi konusunda kamu-özel iş birliği çerçevesinde alternatif modeller geliştirilecek. Gümrük süreçlerinin iyileştirilip, hızlandırılacak.

Dijital pazarlarda rekabet ortamının iyileştirilmesine yönelik mevzuat çalışması yapılacak Lojistik altyapısı ve intermodal taşımacılık geliştirilecek. Fiber altyapıların yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılacak ve fiber altyapıların ticari olarak yaygınlaşmasının zor olduğu bölgelere yönelik finansal destekleme modeli oluşturulacak. 5G ile ilgili yetkilendirme politikasının belirlenmesine yönelik çalışmaların yürütülecek. Düzenleyici mevzuatla ilgili öngörülebilirlik artırılabilecek.

Finansmanda yeni modeller...

Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına (GSYF) ilişkin yurt dışı yatırım limiti artırılabilecek. Bireysel emeklilik fonlarının girişim sermayesi fonlarına yönlendirilmesi amacıyla düzenleme yapılacak. Hisseye dönüştürülebilir finansman araçları yaygınlaştırılacak. Uzun vadeli yatırım kredileriyle ilgili stratejik önceliklendirme çalışması yapılacak. Sanayi Alanları Master Planı oluşturulacak. Altyapısı hazır planlı sanayi alanlarının oluşturulması ve tahsisi için finansman modelleri geliştirilecek.

Planı hızlandıran 8 neden...

1-2023 yılında "dünya doğrudan yabancı yatırım akışı" 1.37 trilyon dolara yükselirken, "Türkiye'ye net doğrudan yabancı sermaye yatırım girişi"nin yüzde 18.6 düşerek, 5.2 milyar dolara gerilemesi;

2-Aynı yıl, "Türk sermayesinin yurt dışına net doğrudan yatırımları"nın 5.4 milyar dolara yükselmesi

3-Ekonomide sağlıksızlığı gösteren bu verilerin, son 10 yılda kronikleşmesi ve trend halini alması; 2024 yılında "dünya doğrudan yabancı yatırım akışı"nın gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere, 1.5 trilyon dolara çıkması beklenirken, Türkiye'ye yatırım beklentilerinin düşmesi;

05.03.24

4-Yatırım ve üretimdeki daralmanın döviz ihtiyacını, bütçe sıkıntısını ve enflasyonu körükleyeceği endişesinin artması;

5-Tarım ve hayvancılık başta olmak üzere üretimde arz talep dengesinin bozulması;
Çalışma hayatı ve işgücünde arz talep dengesinin bozulması;

6-Dünya ülkeleri arasında hukuktan vergi sistemine, eğitimden teşvik sistemine yaptıkları düzenlemelerle yabancı yatırımcı çeken (Lüksemburg, Hollanda gibi) başarılı modellerin bulunması...

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu ile Özgür Özel arasına kara kedi girdi

EKREM İmamoğlu, cumhurbaşkanı adayı olmak için Kılıçdaroğlu'nun altını oymakla meşguldü.

Kılıçdaroğlu ise Ekrem İmamoğlu'nun cumhurbaşkanı adayı olmasının önünü kesmek için hamle üstüne hamle yapıyordu. Ekrem İmamoğlu'nu Ankara'ya çağırıyor. Ahlatlıbel'de, "İstanbul'un sorunlarına odaklan. Cumhurbaşkanı adayı olmadığını açıkla" diye baskı yapıyordu. İmamoğlu ise cumhurbaşkanı adayı gösterilmeyeceğini fark etmişti. Kılıçdaroğlu'ndan bunu rövanşını almak için hazırlık yapıyordu.

BABA OĞULLARDI

O süreci yakından takip ediyordum, Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu arasındaki güç mücadelesini yazıyordum. İmamoğlu, "Sevgili genel başkanım ile aramı kimse açamaz" diye açıklama yapıyor, Kılıçdaroğlu ise "Ben Ekrem İmamoğlu'yla baba oğul ilişkisi içindeyim" diye konuşuyordu.

Tarih bazen gecikir ama talih gecikmez.

KILIÇDAROĞLU'NU TASFİYE ETTİ

İmamoğlu ile Kılıçdaroğlu arasındaki can ciğer kuzu sarması görüntüsü seçimlere kadar sürdü. Seçimden sonra bayrağı ilk açan Ekrem İmamoğlu oldu. Kılıçdaroğlu bir de baktı ki, Ekrem İmamoğlu tarafından tasfiye edilmiş. Siyasette Brutus kuralı bir kez daha işlemişti. İkinci Brutus olayını ise Özgür Özel yaşatmıştı.

DOĞRULARI YAZMAK

O zaman çıkıp, hani siz baba oğul gibiydiniz? Hani ben aranızda fitne sokmaya çalışıyordum diye yazabilirdim. Çünkü yazdıklarım doğru çıkmıştı. Ama yazmadım. Çünkü doğruları yazmak zaten benim görevimdi.

İMAMOĞLU-ÖZGÜR ÖZEL ÇEKİŞMESİ

Ekrem İmamoğlu ile Kemal Kılıçdaroğlu'nun arası birkaç yıl iyiydi. Cumhurbaşkanlığı adaylığı süreciyle birlikte araları açılmaya başladı. Ama Özgür Özel ile Ekrem İmamoğlu'nun arasının açılmasına birkaç ay yetti. 5 Ağustos'ta CHP kurultayında Kılıçdaroğlu'na karşı ikisi güç birliği yapmıştı. Ama benzer çekişme bu kez Ekrem İmamoğlu ile Özgür Özel arasında yaşanmaya başladı. Kılıçdaroğlu'nu devirmek için işbirliği yapan Özgür Özel ile Ekrem İmamoğlu'nun arasına kara kedi girdi.

İLK MÜDAHALE

Ekrem İmamoğlu ile Özgür Özel arasındaki ilk güç savaşı hemen kurultaydan sonra başladı. Ekrem İmamoğlu, CHP Genel Merkezi'ni dizayn etti. Özellikle kritik adamlarını teşkilat, seçim işleri başkanlığı, mali işler, genel sekreterlik gibi kilit mevkilere yerleştirdi. Böylece Özgür Özel'e kımıldayacak hal bırakmadı. "Seni ben seçtirdim. Partiyi de ben yöneteceğim" mesajını verdi.

KAPIŞMA

Belediye başkan adaylıklarının belirlenme sürecinde ise Özgür Özel ile Ekrem İmamoğlu sık sık karşı karşıya geldi. Özgür Özel'in, Kılıçdaroğlu'na yakın isimlere alan açma çabasına İmamoğlu izin vermedi. Size iki isim arasında geçen bir diyalogu aktarmak istiyorum.

5 Ocak günü Ekrem İmamoğlu'nun lansmanı vardı. Özgür Özel toplantıya katılmış, ancak önce aday sonra parti genel başkanının konuşması gerekirken, önce Özgür Özel sonra İmamoğlu konuşmuştu. O zaman, "partinin gerçek lideri Ekrem İmamoğlu, emanetçisi ise Özgür Özel" yorumları yapılmıştı.

YEMEKTE YAŞANANLAR

İşte o toplantıdan önce Ekrem İmamoğlu ile Özgür Özel yemekte buluşuyorlar. Yanlarında İmamoğlu'nun en güvendiği isimlerden Genel Başkan Yardımcısı Gökhan Zeybek var. İmamoğlu, İstanbul'da ilçe belediye başkan adaylıklarının belirlenmesine kimseyi karıştırmayacağını Özgür Özel'in yüzüne karşı söylüyor. Bazı illerde belediye başkan adaylıklarının belirlenmesinde Veli Ağbaba ve Ali Mahir Başarır'dan kaynaklı sıkıntılar olduğunu anlatıyor. "İstanbul'u ben belirleyeceğim. Geri kalanı Gökhan sana anlatır. Şimdi benim gitmem gerekiyor" diyor ve kalkıp gidiyor.

Özgür Özel de İstanbul'da ilçe belediye başkan adaylarının ilan edildiği tanıtım toplantısına katılmıyor.

AFİŞ KRİZİ

Bir de afiş krizi var. Ekrem İmamoğlu billboardlara asılmak üzere afişler hazırlatıyor. Özgür Özel, İmamoğlu ile afişlerde kendi fotoğrafının da yer almasını istiyor. Ama İmamoğlu bunu kabul etmiyor. Böylece İstanbul'daki seçim afişlerinde Özgür Özel yer alamıyor. Dahası Ekrem İmamoğlu, İstanbul'da seçim kampanyasını kendisinin yürüteceğini belirtiyor. Özgür Özel'i İstanbul'da istemiyor. Özgür Özel CHP Genel Başkanı ama Ekrem İmamoğlu istemediği için İstanbul'daki seçim kampanyasına katılmıyor.

Belki bu yazıdan sonra İmamoğlu yumuşar Özgür Özel'in de birkaç ilçede miting yapmasına izin verir.

1 NİSAN HESAPLARI

Ama asıl kulisi sona sakladım. Ekrem İmamoğlu, İstanbul'u kaybederse CHP'nin başına geçmek için 1 Nisan günü harekete geçer yorumları yapıyordu ama İmamoğlu şimdiden harekete geçmiş bile. Ama kazansa da kaybetse de Özgür Özel'i tasfiye etmek için düğmeye bastığı söyleniyor. Seçimleri kaybederse CHP'nin başına geçmek için harekete geçeceği, seçimi kazansa dahi Özgür Özel'i genel başkanlıkta tutmamakta kararlı olduğu konuşuluyor.

KILIÇDAROĞLU KUŞKUSU

Özgür Özel'in Kılıçdaroğlu ile ilişki kurması İmamoğlu'nu rahatsız etmiş. Özgür Özel ile Kılıçdaroğlu'nun kendisine karşı ittifak yapabileceklerinden kuşkuluymuş. Kılıçdaroğlu aday olduğu zaman arkasından ağlayan tek kişi Özgür Özel'di. İlk ihaneti o yaptı. Kurultaydan sonra ise Kılıçdaroğlu'na yaklaştı. Ekrem İmamoğlu da "Kılıçdaroğlu'na ihanet eden bana haydi haydi ihanet eder" diye düşünüyormuş. Ona göre Özgür Özel'i tasfiye etmek için tedbir geliştirmiş.

EKREM'İ SIRTINDAN AT DEMİŞTİ

Hatırlarsanız Özgür Özel, CHP genel başkanlığını devralmadan önce eşiyile birlikte Kılıçdaroğlu'nu evinde ziyaret etmişti. Kılıçdaroğlu orada, "Ekrem'i sırtından at yoksa emanetçi genel başkan olmaktan kurtulamazsın" demişti. Ekrem İmamoğlu'nun belediye başkan adayları belirleme sürecine müdahale etmesi üzerine Özgür Özel, Kılıçdaroğlu'ndan destek istemişti.

OLAĞANÜSTÜ KURULTAY HAZIRLIĞI

Tabii Özgür Özel'in attığı her adım genel merkezdeki adamları tarafından Ekrem İmamoğlu'na anında bildiriliyor. Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu ile Özgür Özel arasındaki yakınlaşmadan dolayı rahatsız. Kılıçdaroğlu ile Özgür Özel'in kendisine karşı güç birliği yapmalarından endişe ediyor. O nedenle şimdiden 1 Nisan için kollarını sıvamış durumda.

05.03.24

GÖKHAN GÜNAYDIN MI

Seçimi kaybederse CHP genel başkanı olmak için harekete geçecek. Seçimi kazandığı takdirde İmamoğlu'nun olağanüstü kurultayı toplayıp Özgür Özel'i devirmek için düğmeye basacağı söyleniyor. Özgür Özel'e güvenmediği için onun yerine Gökhan Günaydın'ı CHP'nin başına geçirmeyi planladığı konuşuluyor.

İmamoğlu seçimi kazansa da kaybetse de 1 Nisan'dan sonra Özgür Özel için tehlike çanları çalıyor.